

**Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta**

Hodnocení, specifika a rizikové jevy oddělení komerčního a investičního bankovníctví

Studentská vědecká a odborná činnost

Kategorie: magisterské

2013

Autor: Renata Tvarohová

VI. ročník

Konzultant: Prof. JUDr. Milan Bakeš, DrSc.

Čestné prohlášení a souhlas s publikací práce

Prohlašuji, že jsem práci předkládanou do VI. ročníku Studentské vědecké a odborné činnosti (SVOČ) vypracovala samostatně za použití literatury a zdrojů v ní uvedených. Dále prohlašuji, že práce nebyla ani jako celek, ani z podstatné části dříve publikována, obhájena jako součást bakalářské, diplomové, rigorózní nebo jiné studentské kvalifikační práce a nebyla přihlášena do předchozích ročníků SVOČ či jiné soutěže.

Souhlasím s užitím této práce rozšiřováním, rozmnožováním a sdělováním veřejnosti v neomezeném rozsahu pro účely publikace a prezentace PF UK.

V Praze, dne 15. 04. 2013

.....
Renata Tvarohová

Anotace

Cílem mé práce na téma "Hodnocení, specifika a rizikové jevy oddělení komerčního a investičního bankovníctví" je reflektovat vývoj bankovního systému po krizi na New Yorkské burze, přijetí Glass-Steagallova zákona, jeho důsledky, dopady, pozitiva a negativa, která jsou s ním neodmyslitelně spojena. V první kapitole se snažím čtenáři přiblížit roli bank v ekonomickém systému a jejich význam pro zdravé fungování každého ekonomického prostředí. Druhá část práce popisuje oddělení komerčního a investičního bankovníctví, přibližuje rizika a externality, jež jsou s vývojem spjaty. Třetí, závěrečná kapitola, představuje mé argumenty pro výběr nejvhodnějšího modelu bankovníctví, plusy a úskalí odděleného a univerzálního typu bankovního systému, s konkrétním příkladem aplikace a vývoje modelu v České republice.

Annotation

The aim of my work on "Evaluation, specifics and hazardous phenomena of the separation of the commercial and investment banking" is to reflect the development of the bank system after the crisis at the New York stock exchange, the enactment of the Glass-Steagall Act, its consequences and its positive and negative aspects. In the first chapter I attempt to explain to the reader the role of banks in the economical system and their significance for the healthy functioning of every economical environment. The second part of my work describes the separation of the commercial and investment banking and explains the risks and externalities which are connected with the development. The final chapter presents my arguments for the selection of the most suitable model of banking, advantages and disadvantages of the separated and universal type of the banking system with the concrete example of the application and development of the model in the Czech Republic.

Obsah

Úvod	5
1. Role bank v ekonomice	6
2. Separace komerčního a investičního bankovníctví	7
2.1. Univerzální model začlenění	7
2.1.1. Výhody univerzálního modelu	8
2.1.2. Nevýhody univerzálního modelu	9
2.2. Glass-Steagallův zákon jako prvopočátek vzniku odděleného typu.	10
2.2.1. Důvody pro oddělení komerčního a investičního bankovníctví.....	12
2.2.1.1. Snížení dominantního postavení univerzálních bank.....	12
2.2.1.2. Odstranění majoritního podílu univerzální banky.....	13
2.2.1.3. Zamezení využívání klientských vkladů k rizikovým operacím.....	13
2.2.1.4. Zneužití pravomocí a konflikt zájmů	14
2.2.1.5. Důvěra klienta v banku a dopady její absence	16
3. Volba vhodného modelu-oddělené bankovníctví vs. "unit banking"	18
3.1. Model bankovního systému v České republice	19
3.2. Stinné stránky odděleného modelu	20
3.2.1. Odstranění liberalizace trhu	21
3.2.2. Snížení konkurenceschopnosti bank	22
Závěr.....	23
Seznam použité literatury	24

Úvod

Banky patří mezi nejvýznamnější instituce finančního trhu v každé tržní ekonomice. Zajišťují transfer kapitálu od přebytkových subjektů k deficitním a tuto činnost provádějí na ziskovém principu. Přebytkový kapitál alokují tam, kde přinese nejvyšší zhodnocení a přelévání peněžních prostředků směřují do nejvýnosnějších oblastí ekonomiky. Zjednodušeně řečeno jsou banky institucemi, které mohou výrazně ovlivnit ekonomický vývoj státu a naopak činnost bank může být determinována typem státní ekonomiky.

Ekonomická provázanost bank s národním hospodářstvím měla v průběhu vývoje za následek i řadu strukturálních "zemětřesení", které ovlivnily vývoj bankovního sektoru a stály do značné míry za jeho dnešní podobou.

Mezníků ve vývoji bankovníctví bylo několik, cílem této práce je ovšem jediný, který ovlivnil podobu bankovního sektoru na světových trzích na dlouhá léta. Je jím vydání Glass-Steagallova zákona, kontroverzního aktu, jehož přínosy jsou diskutovány dodnes.

Čtenář v mé práci nenajde univerzální návod na ideální model bankovního systému, který by byl prostý rizik bez nutnosti státní regulace. Nepředkládám jednoznačný závěr ani doporučení, neboť závěry a doporučení nepřinášejí často ani teorie. Vždy existuje více úhlů pohledu, více přístupů a každý může akcentovat jiné skutečnosti. Nehledě na fakt, že různorodost přístupů je dána i odlišným viděním světa každého z nás.

Ve své práci jsem si stanovila tři hlavní tématické úseky, jež jsem dále rozčlenila na subkapitoly a v těch detailněji přiblížila jednotlivé externality příslušného jevu. První část mé práce se věnuje teoretické otázce postavení bank a jejich roli v ekonomice. V druhé části zaměřuji pozornost na separaci obou typů bankovních systémů, zkoumám základní rizika procesu oddělení, a metodou komparace jsem srovnala kladné a stinné stránky univerzálního bankovníctví s odděleným typem. Závěrečný úsek práce obsahuje má subjektivní stanoviska a názory na celý proces oddělení, jeho přínos a polemiku nad tím, který bankovní model by byl tím nejvhodnějším.

1. Role bank v ekonomice

Porozumění všem rolím, které banky ve finančním systému hrají, je jednou ze stěžejních záležitostí ekonomické teorie. Finanční krize v roce 2007 nám jasně ukázala, jak významnou pozici banky ve světové ekonomice zastávají. Efektivita oné zprostředkovatelské funkce, kterou finanční instituce poskytují, a při níž jsou úspory alokovány správným směrem, je stěžejní pro růst jakéhokoliv hospodářství. Společně s finančními dokumenty a finančními trhy tvoří banky základní prvek finančního systému.

Prostřednictvím finančního systému jsou jednak shromažďovány úspory, které jsou transformovány v investice, a jednak jsou jeho prostřednictvím uskutečňovány platby za veškeré transakce v ekonomice.¹ Dochází tedy k významné alokaci kapitálu, který ovlivňuje efektivitu ekonomiky a fungování všech hospodářských vztahů. Finanční systém ve svém celku umožňuje přesun úspor-přebytků, od spořicíh subjektů k subjektům investujícím, deficitním. Tento transfer kapitálu se uskutečňuje převážně prostřednictvím finančních institucí. Primární funkcí bank, jakožto finančních institucí, proto zůstává shromáždění vkladů, které následně banka vypůjčí ve formě úvěrů.

Finanční sektor je vyspělou částí ekonomiky a banky mají ve většině zemí stěžejní vliv na vývoj hospodářství. Přesuny úspor finančních prostředků od spořicíh subjektů k deficitním, prostřednictvím zprostředkovatelských aktivit se dějí převážně díky nejrůznějším druhům finančních (investičních) instrumentů, přičemž nejběžnějšími instrumenty finančního trhu jsou cenné papíry. Hlavním zprostředkovatelem, který umísťuje uvolněné zdroje (úspory) na kapitálový trh, jsou dnes investiční banky a právě zprostředkovatelská funkce investičních bank je základním rozdílem, který odlišuje investiční bankovníctví od komerčního.

Role investic je pro zdravý koloběh a fungování státního hospodářství velmi důležitá a bez nich by nebylo možné dosáhnout trvalého hospodářského růstu, přičemž středobod efektivy finančních trhů představují dnes především trhy akciové. Akciový trh dává firmám možnost získávat kapitál pro dlouhodobé investice a zároveň investorům umožňuje investovat bez ztráty

---

¹ POLOUČEK, Stanislav. *Peníze, banky, finanční trhy*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-152-9

likvidity, na rozdíl od dluhových instrumentů.² Některé případy z historie nám jasně ukazují, že tyto trhy mohou různým způsobem ovlivňovat celkový chod ekonomiky. Uvedené tvrzení dokládá zahraniční studie Rosse Levina z roku 1996, jež zdůrazňuje význam likvidity akciových trhů.³ Výpočty této studie ukazují, že průměrné tempo hospodářského růstu v letech 1976 až 1993 v zemích s nelikvidním trhem činilo 1,4%, v zemích s málo likvidním trhem 2,4% a konečně 3,4% v případě ekonomik disponujících vysoce kvalitním akciovým trhem.⁴ Banky jakožto finanční zprostředkovatelé jsou jedním z nejaktivnějších subjektů finančního trhu.

2. Separace komerčního a investičního bankovníctví

Bankovníctví prodělalo od svého vzniku poměrně dlouhý vývoj, který ve světle času poukázal na zásadní aspekty, jež sehrály klíčovou roli při oddělení jednotlivých komponentů bankovního systému. Do popředí se vytyčily dva základní pilíře systému- komerční a investiční bankovníctví. Na samotném počátku vývoje stály oba segmenty ovšem ještě pohromadě- "pod střechou" jedné instituce- univerzální banky. Přelom ve vývoji nastal v důsledku krize na New Yorkské burze, která inspirovala dva demokratické senátory- Cartera Glasse a Henryho B.Steagalla k podání návrhu na přijetí Glass-Steagallova zákona v r.1933, známého také pod pojmem "Banking Act of 1933".

2.1. Univerzální model začlenění

Před vydáním Glass-Steagallova zákona bylo komerční a investiční bankovníctví nerozlučně spojeno, přičemž základem existence toho modelu jsou univerzální banky, které nabízejí "pod jednou střechou" služby klasického komerčního bankovníctví, i zprostředkovatelské a obstaravatelské služby investičního bankovníctví, včetně emisních obchodů a platebního styku.

---

² Bankovníctví: Ekonomika a kapitálový trh aneb proč usilovat o přežití burzy. *Bankovníctví: Ekonomika a kapitálový trh aneb proč usilovat o přežití burzy*. 2003, roč. 11, č. 11, s.30. ISSN 1212-4273. DOI: ISSN 1212-4273.

³ LEVINE, Ross. *Stock Markets: Economic Development and Capital Control Liberalization*. 1996, roč. 3, č. 5, s. 42. ISSN 1813-9450. DOI: ISSN 1813-9450. Dostupné z: <http://elibrary.worldbank.org/docserver/download/1622.pdf?expires=1351693814&id=id&accname=guest&checksum=136A8F0205DA909690EEF835FA8FF1BB>

⁴ Bankovníctví: Ekonomika a kapitálový trh aneb proč usilovat o přežití burzy. *Bankovníctví: Ekonomika a kapitálový trh aneb proč usilovat o přežití burzy*. 2003, roč. 11, č. 11, s.30. ISSN 1212-4273. DOI: ISSN 1212-4273.

Pro tento model je rovněž charakteristické účetní propojení sekcí komerčního a investičního bankovníctví a také velmi úzké personální propojení.⁵ Tento bankovní systém je typický především pro Evropu a jako příklad lze uvést Německo, Rakousko či Švýcarsko.

2.1.1. Výhody univerzálního modelu

Univerzální systém bankovníctví má své kladné i stinné stránky. Velký plus spatřuji v tom, že klient má možnost získat široké spektrum služeb- od vedení běžného účtu, provádění platebních operací přes depozitní služby až po zprostředkování nákupu investičních instrumentů, v rámci jedné instituce, což šetří čas i náklady na dojezd do specializovaných finančních institucí. Zároveň má klient automaticky méně účtů u dané instituce, což snižuje jemu samotnému poplatky za poskytnuté služby (snižují se tedy celkové kapitálové náklady) a klesá objem bezvýnosového kapitálu na účtech, čímž se snižují náklady příležitosti.⁶ Některé publikace do výhod univerzálního bankovníctví řadí i aspekt větší stability univerzální banky, které v rámci svého podnikání diverzifikují rizika prostřednictvím větší nabídky finančních služeb.⁷ Osobně s tímto názorem nesouhlasím, neboť vývoj v USA, kde univerzální model bankovníctví do 30.let minulého století fungoval, nám jasně ukázal, že systém přesto stabilní být nemusí a vedl k pádu, finanční krizi a následnému oddělení obou zmíněných segmentů bankovního systému.

Mnohem praktičtější výhodou a základem úspěšného podnikání těchto bank je především hlubší znalost majetkových poměrů klienta, neboť disponují velkým množstvím informací o jednotlivcích a tím mají možnost přizpůsobit své služby na míru konkrétnímu typu zákazníka. Zmíněný fakt zároveň umožňuje těmto bankám rychleji a pružněji reagovat na majetkové změny, potřeby a požadavky klientů. Další výhodou je schopnost univerzálního bankovníctví dosahovat úspor ze sortimentu, jak na straně klienta (již zmiňovaným snížením počtu účtů) i na straně banky, která je ušetřena výdajů na provoz poboček či informačních technologií.

---

⁵ ULRICH, Milan. *Investiční bankovníctví*. 1. vyd. Praha: CREDIT Praha, 2004. ISBN 80-213-1135-5.

⁶ REVENDA, Zbyněk, Martin MANDEL, Jan KODERA, Petr MUSÍLEK a Petr DVOŘÁK. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2012, 423 s. ISBN 978-80-7261-240-6.

⁷ ULRICH, Milan. *Investiční bankovníctví*. 1. vyd. Praha: CREDIT Praha, 2004. ISBN 80-213-1135-5.

2.1.2. Nevýhody univerzálního modelu

Vedle zmíněných výhod má univerzální bankovní systém i svá negativa. Hlavním minusem univerzálních bank je konflikt zájmů mezi komerčními a investičními službami, které jsou v rámci univerzální banky spojené pod střechou jediné instituce. Při investičních obchodech, (např. emisních obchodech) vzniká riziko přenosu případných ztrát z těchto transakcí na klienty, které může špatný odhad ceny emise následně poškodit.

Dalším problematickým bodem, jež se váže k negativní stránce univerzálních bank, je nízká účast těchto bank na kapitálových trzích s investičními nástroji.

Tyto banky často raději upřednostňují úvěrové obchody před zprostředkovatelskými. Jeden z důvodů této obchodní orientace je možnost banky ovládat prostřednictvím úvěru klienta-dlužníka a také finanční důvody emisních operací. Monitoring kvalitních investičních služeb spojený s nabídkou cenných papírů je pro banku dosti nákladný. To vše vede k faktu, že systém univerzálních bank se uplatňuje převážně v zemích, které nemají rozvinutý trh s cennými papíry.

Stinnou stránkou zemí s univerzálním typem bank je případný vznik oligopolního uspořádání bankovního systému. V praxi probíhá bankovní oligopol způsobem, v němž několik velkých bank diktuje a tvoří tržní ceny, což je likvidační a značně nevýhodné pro malé banky i klienty samotné. Vysoká koncentrace bankovníctví, která je typická pro univerzální bankovní systém, umožňuje cenový diktát a vzhledem k obrovskému množství informací o klientech, kterými univerzální banky disponují, mají ve výsledku výhodnější tržní postavení ve finančním sektoru.⁸

Zajímavým příkladem může být Německý model univerzálního systému, jehož základy jsou datovány k roku 1909. Německé spořitelny využívaly klientské vklady k financování svých nákladů a zároveň poskytovaly klasické retailové služby ve formě úvěrů.⁹ Již od počátku vývoje bylo trendem německého bankovníctví propojení bank a průmyslu. Banky podnikům poskytovaly úvěry, samy díky tomu vlastnily obchodní podíly ve firmách a s akciemi průmyslových podniků na trhu obchodovaly.

---

⁸ ULRICH, Milan. *Investiční bankovníctví*. 1. vyd. Praha: CREDIT Praha, 2004. ISBN 80-213-1135-5.

⁹ PROCHÁZKA, Petr. *Mezinárodní bankovníctví*. 1. vyd. Praha: Bankovní institut, 1996, 347 s. ISBN 80-902-2430-X.

V zemích s tímto systémem, jimiž jsou převážně německy mluvící státy, převládá dominantní propojení bankovních a průmyslových sektorů. Specializované finanční instituce nejsou vyloučeny, ale dle mého názoru nejsou vzhledem ke své velikosti a procentuálnímu zastoupení na trhu konkurenceschopné, což povvrzuje již výše uvedené oligopolní postavení a dominantní roli univerzální banky v zemi.

Při bližší analýze dominantního postavení univerzální banky je vidno, že instituce s takto silným postavením na trhu bankovních služeb je schopná determinovat nabídku bankovních produktů a určovat si ceny. Dle mého názoru jde o nezdravý ekonomický jev extrémní formy tržní struktury, kdy univerzální banka sice na bankovním trhu nějaké konkurenty má (např. ve formě pojišťoven či jiných specializovaných drobných finančních institucí), ale nejde o natolik silnou konkurenci, aby musela být tato banka příjemcem tržní ceny. Tento jev bych proto zařadila jako *nedokonalou tržní konkurenci* oligopolního typu.

Jakákoliv oligopolní struktura trhu je problematičtější. Pominu-li nyní ekonomické riziko oligopolu, spočívající v případném vytvoření kartelu, zůstává tu i řada problémů právních, spočívajících v případné aplikaci antitrustového zákonodárství. Soutěžní právo totiž nepostihuje samotné dominantní postavení, nýbrž jen jeho zneužití. Dominantní postavení banky samozřejmě nemusí být okamžitě bráno jako výtko, nicméně pak je na takové konkrétní bance ona tíha vlastní zodpovědnosti za své postavení, které nesmí zneužívat ke svému prospěchu, nesmí být na újmu ostatním účastníkům trhu, kterým tímto nebude narušovat hospodářskou soutěž.

2.2. Glass-Steagallův zákon jako prvopočátek vzniku odděleného typu

V letech 1929-1933 dopadla na bankovní sektor první velká finanční krize, jejímž nejzásadnějším důsledkem bylo oddělení komerčního a investičního bankovníctví. Fyzickou "lišťou" mezi dvěma zmíněnými dvěma typy bankovních systémů se stal Glass-Steagallův z roku 1933, známý též pod pojmem "Banking Act of 1933".

Důvodem pro přijetí tohoto zákona se stala lokalizace rizik a snaha o jejich omezení na příslušný sektor bankovníctví. Investování do cenných papírů bylo sice již i dříve chápáno jako velmi riziková aktivita, která ohrožuje vklady drobných střadatelů, jejichž úspory jsou využívány bankou k riskantním finančním operacím. Po sérii skándálů se zneužíváním informací, kdy mnoho finančních institucí používalo peníze daňových poplatníků na rizikové obchody a

využívaly informace, které mají pouze komerční banky, se přistoupilo k radikálnímu legislativnímu řešení a k následnému přijetí kontroverzního Glass-Steagalova zákona.

Na počátku celého vývoje banky v USA nepotřebovaly ke své zprostředkovatelské činnosti žádné povolení ani licenci, taktéž nepodléhaly korporativní regulaci, neboť nebyly ve formě korporací zřizovány.¹⁰ Tyto bankovní instituce nabízely klientům služby všeho druhu a obchodovaly na kapitálových trzích, jak uznaly za vhodné. Liberalizace bankovních činností v USA se v průběhu vývoje ovšem rozšiřovala, až začala být neúnosná. Po skandálech se zneužíváním informací z komerčních obchodů a krizí na New Yorkské burze v roce 1929, následovala vlna bankrotů v letech 1929-1933, jež vedly k vytvoření společenského tlaku na minimalizaci konfliktu zájmů, s cílem vytvořit méně rizikovou formu bankovníctví. V důsledku těchto událostí otočil vývoj bankovního systému legislativní zásah vlády ve formě vydání Glass-Steagalova zákona, na základě něhož bylo zakázáno:

- komerčním bankám, které byly členy Federálního rezervního systému, ručit, distribuovat a obchodovat s akciemi a dluhopisy na vlastní účet a riziko, vyjma vládních cenných papírů, municipiálních dluhopisů a depozitních certifikátů,
- komerčním bankám, které byly členy federálního rezervního systému, spojovat se s firmami, které se angažovaly v oblasti investičního bankovníctví
- personální spojení komerčních a investičních bank
- investičním společností, aby se angažovaly v oblasti komerčního bankovníctví

V důsledku všech těchto nařízení se všechny doposud univerzální banky musely rozhodnout, zda se ve své další činnosti budou ubírat cestou komerčního- retailového bankovníctví, nebo investiční zprostředkovatelskou činností. Například z National City Bank (dnešní Citibank) se po vydání Glass-Steagalova zákona stala výhradně komerční banka, naopak známý americký bankovní gigant Lehman Brothers pokračoval čistě investičním směrem. Základní snahou segregace investičního a komerčního bankovníctví byla eliminace rizik z investičních obchodů bank, která

---

¹⁰ REVENDA, Zbyněk, Martin MANDEL, Jan KODERA, Petr MUSÍLEK a Petr DVOŘÁK. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2012, 423 s. ISBN 978-80-7261-240-6.

by se negativně projevila ve vztahu ke klientům banky, za jejichž vklady banka při svých bankovních operacích ručí.

2.2.1. Důvody pro oddělení komerčního a investičního bankovníctví

Model univerzálního bankovníctví s sebou přinesl nemalé problémy, které v důsledku musely vést k oddělení obou soustav ve většině zemí světa.

V minulosti, po skandálech se zneužíváním informací z komerčních obchodů ve Spojených státech, docházelo zároveň k častému zneužívání neveřejných soukromých informací jednotlivých klientů, jež univerzální banka získala k dispozici při poskytování úvěrů. Tento problém byl vyřešen zavedením tzv.: "institutu čínských zdí". Komerční banka definuje "čínské zdi" jako *"útvary, které zalištují fyzické i organizační oddělení útvarů vytvářecích možné konflikty zájmů a zabraňující oběhu vnitřních či jinak citlivých informací a chrání před využitím těchto informací způsobem, který může poškodit integritu finančních trhů nebo zájmy klientů."*¹¹ Výhodou po oddělení komerčního a investičního bankovníctví je nesporná diverzifikace rizik, která má příznivý vliv na stabilitu banky. Důvodů pro striktní oddělení obou segmentů bankovníctví je ještě mnoho, přesto se domnívám, že jedním z nejdůležitějších pozitivních aspektů oddělení komerčního a investičního bankovníctví byla eliminace dominantního postavení univerzálních bank na kapitálovém trhu.

2.2.1.1. Snížení dominantního postavení univerzálních bank

Univerzální bankovní instituce měly vůči ostatním subjektům na trhu výlučné, značně nerovné postavení. Tyto banky měly monopolní pozici při provádění platebního styku a zároveň byly jedinými finančními institucemi, které zákon opravňoval k přijímání vkladů. Ty jsou v případě jakékoliv banky obrovské. Díky tomu má univerzální banka následně nesrovnatelné možnosti při nabývání vlastnických podílů především ve firemním sektoru vůči jiným investorům, kteří pro financování alespoň části svého obchodování beztak musí hledat investice na trhu ovládaném výlučně univerzálními bankami. V tomto uzavřeném kruhu musíme hledat prvopočátek snah o oddělení komerčního a investičního bankovníctví. S cílem snížit toto nerovnoprávné postavení

---

¹¹ KOMERČNÍ BANKA: *Shrnutí pravidel pro předcházení a řízení střetu zájmů při poskytování investičních služeb* [online]. 2012 [cit. 2012-11-06]. Dostupné z: <http://www.kb.cz/cs/informace-k-mifid/ostatni-informace/politika-stretu-zajmu.shtml>

nebankovních subjektů a zvýšit jejich účast při obchodování na kapitálovém trhu, došlo k prvnímu impulsu k segregaci obou zmíněných systémů bankovníctví.

2.2.1.2. Odstranění majoritního podílu univerzální banky v ovládaných společnostech

Dalším zásadním důvodem pro oddělení komerčního a investičního bankovníctví bylo soustavné zvyšování vlastnického podílu univerzální banky. Díky možnosti nepřímého vlastnictví prostřednictvím vlastněných subjektů kolektivního investování a díky obrovským finančním prostředkům, kterými univerzální banky disponují, se z těchto institucí stávaly postupně majoritní vlastníci. Jak uvádí P.Štalmach ve svém pojednání o kladech a záporech oddělení komerčního a investičního bankovníctví¹², pro společnosti, v nichž má majoritní podíl banka, je tento stav pochopitelně výhodný, neboť z takového postavení těží při získávání úvěrů a při následném financování svých potřeb. Nicméně ostatní tržní subjekty-bez vlastnického podílu banky- jsou v nerovném postavení, neboť takové možnosti při získávání úvěrů nemají.¹³

Je nasnadě vyslovit závěr, že striktní oddělení komerčního a investičního bankovníctví je v tomto ohledu více než výhodné.

2.2.1.3. Zamezení využívání klientských vkladů k rizikovým operacím

Důležitým nosným bodem úspěšného fungování odděleného modelu bankovního systému je upřesnění vzájemných vztahů mezi komerčním a investičním bankovníctvím, neboť špatný model bez vnitřních pravidel by mohl prohloubit finanční nerovnováhu trhu.

V dnešním obecném měřítku spadají pod pojem komerčního bankovníctví především depozitně-úvěrové obchody a s tím související finanční služby. Účast komerčních bank na kapitálových obchodech je těmto bankám zakázána, nebo je v dané činnosti výrazně omezuje. Limitace majetkové účasti bank v nefinančních institucích znamená taktéž oddělení banky od investičních fondů a dalších producentů odvětví ekonomiky. Všeobecným, leč zjednodušujícím názorem, který podporuje segregaci komerčního a investičního bankovníctví je taktéž tzv. "nemravnost" používání klientských a podnikatelských vkladů k investičním obchodům banky. Nejsou pro ně primárně určeny a měly by tedy sloužit čistě k úvěrování, nikoliv k podnikání na kapitálovém

---

¹² ŠTALMACH, Pavel. Oddělit komerční a investiční bankovníctví je více než vhodné. *Lidové noviny*. Praha: Lidové noviny, 1997, roč. 10, č. 182, s. 9. ISSN 0862-5921. DOI: ISSN:0862-5921.

¹³ ŠTALMACH, Pavel. Oddělit komerční a investiční bankovníctví je více než vhodné. *Lidové noviny*. Praha: Lidové noviny, 1997, roč. 10, č. 182, s. 9. ISSN 0862-5921. DOI: ISSN:0862-5921.

trhu, které s sebou automaticky nese vyšší míru rizika. Avšak průmyslový sektor, pevně spojený s bankami a jejich kapitálem byl v procesu oddělení obou bankovních sekcí ten poslední, kdo toto rozdělení uvítal. Finanční pouta s kapitálově silnými bankami byla totiž zárukou pro mnohé z těchto podniků, že přežijí.

Odluka komerčního a investičního bankovníctví musela mít postupný, kontinuální vývoj. V případě jednorázového oddělení komerčního bankovníctví od investičního by pravděpodobně došlo ke globální bankovní krizi. Ono pomyslné stavění hráze mezi tyto dva bankovní systémy je otázkou dosti složitou, neboť oba obory jsou skutečně velmi rozdílné.

Pro investiční bankovníctví je stěžejním bodem zprostředkovatelská činnost. Banka tu má funkci prostředníka, který zprostředkovává po příslušném dialogu s klientem umístění jeho peněz na kapitálový trh a následně zajišťuje správu těchto prostředků. Naproti tomu úkolem komerčního bankovníctví je správa klientských vkladů, poskytování úvěrů včetně komplexní činnosti v rámci platebního styku. Oba zmiňované bankovní systémy ale přesto spojuje základní myšlenka, jež považuje jakékoliv banky za podnikatelské subjekty, v určitém směru za podniky, které mají sice řadu specifických vlastností, nicméně cíl zůstává vždy u všech podniků shodný; je jím maximalizace zisku.

2.2.1.4. Zneužití pravomocí a konflikt zájmů

Častým argumentem zastánců oddělení komerčního bankovníctví od investičního je potenciální konflikt zájmů a zneužívání informací z dob, ve kterých ještě obchodní bankovníctví od investičního odděleno nebylo. Propojení investičního a komerčního bankovníctví v USA v minulých letech vneslo do otázky střetu zájmů mnoho problémů a skandálů. Banky byly obviňovány z přemrštěných spekulací, nakupovaly nové tituly, a dále je nabízely svým klientům. Pouštěly se tak do velkých a značně rizikových finančních operací, které byly nedbalé, často neefektivní a ztrátové.

Banky bez uvažování půjčovaly peníze společnostem, do nichž investovaly a klientům banka doporučovala investice do těch samých akcií, jako investovala sama. Pro lepší pochopení svědčí následující příklad:

- *Banky, jakožto častý upisovatel akcií, garantují v rámci své zprostředkovatelské činnosti umístění jednotlivé emise na kapitálový trh. V případě, že se emise nepodaří na trhu umístit, např.kvůli vyšší upisovací ceně, je jim umožněno prodávat tyto akcie investičním fondům, které ale sami spravují. Jelikož je tržní hodnota těchto cenných papírů nižší, než za kterou je fondy odkoupí, utrpí v důsledku nevýhodné koupě finanční ztrátu. Banky tyto nevýhodné cenné papíry často nakupovaly i do svého vlastního portfolia, čímž taktéž tratily na zisku a v konečném důsledku se tyto nevýhodné koupě staly důvodem bankrotu nejméně banky.¹⁴*

Je zřejmé, že takové chování bank nemohlo zůstat bez následků. Přes jedenáct tisíc bank zkrachovalo nebo fúzovalo. Z původních 25 tisíc bank jich zůstalo 14 tisíc. Guvernéři několika států zavřeli státní banky a dokonce v březnu 1933 prezident Roosevelt nařídil uzavření všech bank v zemi.¹⁵ Důsledkem celého vývoje bylo přijetí již výše uvedeného Glass Steagallova zákona, jež je ale dodnes chápán jako velmi kontroverzní akt, kvůli němuž jsou americké banky na domácím trhu vůči svým zahraničním konkurentům znevýhodněny.

Je zároveň překážkou liberalizaci bankovního sektoru, neboť snižuje konkurenceschopnost komerčních bank na domácím trhu. V 80.letech 20.století byl Glass Steagallův zákon vykládán již liberálněji a komerčním bankám bylo dovoleno provádět více druhů bankovních obchodů, díky čemuž se začaly angažovat v investičních operacích a vznikl nový druh bankovního systému-model tzv.: "*holdingové společnosti*", v němž je vytvořena bankovní holdingová společnost, jež dozoruje komerční i investiční banku, mezi kterými sice existuje vzájemný vztah, ovšem pod kontrolou holdingové společnosti.

Postupný vývoj 20.století vedl k zesílené liberalizaci bankovního sektoru, ačkoliv do té doby byl trend opačný. Bariéry mezi komerčním a investičním bankovníctvím byly rozvolněné přijetím

---

¹⁴ POLOUČEK, Stanislav. *Bankovníctví*. první. Praha: C.H.Beck, 2006. ISBN 80-7179-462-7.

¹⁵ Understanding How Glass-Steagall Act Impacts Investment Banking and the Role of Commercial Banks, CFtech[online]. 1998 [cit. 15. února 2008]. Dostupný na WWW: <<http://www.cftech.com/BrainBank/SPECIALREPORTS/GlassSteagall.html>>

tzv.: Gramm – Leach - Bliley Act¹⁶, jehož cílem bylo zvýšit konkurenci amerických bank, ochránit investory a znovu vrátit důvěru v depotní instituce.¹⁷

Obecným argumentem podporujícím systém odděleného bankovníctví je fakt, že investiční obchody do cenných papírů na kapitálovém trhu jsou obecně rizikovější a Glass-Steagallův zákon, zavedený v USA a v Japonsku měl tedy fyzickým oddělením obchodního a investičního bankovníctví vytvářet takový bankovní systém, jež bude méně náchylný k finančním krizím a velkým ztrátám. Jak se ale ukazuje v praktickém fungování bankovních systémů, systém je a bude vždy náchylný k finančním a tržním selháváním.

2.2.1.5. Důvěra klienta v banku a dopady její absence

Riziková hra se zneužíváním informací z komerčního bankovníctví vedla ve Spojených státech k markantnímu poklesu důvěry klientů v roce 2003. Pověst celého bankovního sektoru utrpěla šrámy i z důvodu prokázaného střetu zájmů mezi komerčním a investičním bankovníctvím. A příkladů k podpoře uvedených tvrzení je celá řada. Dovolím si uvést pro představu čtenáře několik z těch, které jednoznačně zanechaly skvrny na pověsti celého systému bankovníctví:

- *Analytik společnosti Merrill Lynch, pan Henry Blodget, byl známým propagátorem technologické domény "dotcom". I přesto, že již bylo známo, že kurzy těchto akcií jsou značně nadhodnoceny, je dále nabízel svým klientům k prodeji i přesto, že věděl, že již žádný potenciál k růstu těchto kurzů neexistuje. Ve stejné době ovšem Blodget posílal prostřednictvím svých osobních e-mailů zprávy o stejných akciích, které nabízel klientům k prodeji jako výhodné, v nichž tyto akcie označoval za "odpad". Jeho osobní e-maily ale pronikly na veřejnost a v následném soudním sporu Blodget souhlasil se zaplacením pokuty 100 mil. USD státu New York.¹⁸*
- *V roce 1997 byla banka J. P. Morgan poradcem při fúzi Bayerische Vereinsbank a Bayerische Hypotheken-und Wechselbank, a to na obou stranách! J.P. Morgan argumentoval zavedením tzv.: "čínských zdí" mezi odděleními, která*

---

¹⁶ Pojmenován po svých iniciátorech, jimiž byli senátoři Phil Gramm, Jim Leach a Thomas J. Bliley Jr.

¹⁷ Gramm–Leach–Bliley Act. *Wikipedia* [online]. [cit. 2013-04-09]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Gramm–Leach–Bliley_Act

¹⁸ Investiční banky stavějí nové čínské zdi. *Bankovníctví*. 2003, roč. 11, č. 1, s.33. ISSN 1212-4273. DOI: ISSN: 1212-4273.

pracují pro jednu a druhou stranu fúze, takže k toku informací údajně nedocházelo a nekalé jednání se nepodařilo prokázat.

- *Společnost Credit Suisse First Boston byla nucena složit finanční sankci ve výši 100 mld. USD v obdobné kauze, jakou absolvovala Merrill Lynch.*

Tyto skandály vyvolaly v kruzích odborné veřejnosti otázky, zda se sektor dokáže uzdravit sám, nebo zda je nutno zasahovat a zpříšňovat podmínky fungování finančního trhu uměle státním zásahem.

Obecně známý fakt, že bez důvěry se zkrátka nedá dlouhodobě profitovat, se opět potvrdil. Zisky investičních bank koncem roku 2003 skutečně rapidně poklesly. Žádná velká banka sice nebankrotovala, ale chabé ekonomické výsledky i masivní propouštění zaměstnanců potvrdily domněnky, že v investičním sektoru nastaly tuhé časy. Během roku 2003 klesly zisky osmi největších wallstreetských firem o pětinu, neboli o 4,3 miliard USD. Odhady hovoří o skutečnosti, že mezi lety 2001 a 2003 odešlo z investičních bank zhruba 32 000 zaměstnanců.¹⁹

Metodologickou otázkou zůstává, zda tato krize byla nutná a zda nestačilo při investičních činnostech dodržovat zkrátka elementární pravidla etiky bankovního podnikání. Vidina velkých zisků zaslepila mnohým bankéřům oči a jediné východisko, jak takové situaci do budoucna zabránit, vidím zkrátka v zesílení regulace bankovního trhu a nastavení jasných, přísnějších pravidel pro riskantní finanční operace. Ačkoliv se osobně přikláním k obecnému úzu, že jakákoliv deregulace a větší liberalizace trhu vytváří konkurenčnější prostředí, domnívám se, že by prospěla určitá direktiva o zneužívání tržních informací a následné zavedení informační povinnosti, neboť jediné ta by dokázala zajistit vyšší transparentnost všech velkých bank. Za zcela nevhodnou považuji naopak intervenci státních orgánů do činnosti bank, neboť dle mého názoru by se mnohem více problémů objevilo, než napravilo.

Důvěra klienta v bankovní instituci je pro úspěch jakékoliv banky stěžejním bodem. Klient musí mít důvěru k finanční instituci, které svěřuje své úspory, na druhé straně banka musí

---

¹⁹ Investiční banky stavějí nové čínské zdi. *Bankovnictví*. 2003, roč. 11, č. 1, s.33. ISSN 1212-4273. DOI: ISSN: 1212-4273.

věřit, že klient splatí prostředky, které mu půjčila.²⁰ Každá banka má snahu maximalizovat své zisky, a je pro ni výhodné čas od času zneužít informací, kontaktů a důvěry klientů. Pokud neexistuje dostatečně efektivní kontrola dodržování stanovených zákonných i etických pravidel, věřím, že vidina zisku je dostatečně silný motiv pro porušení pravidel. Důsledky takového jednání pak mohou nabývat gigantických rozměrů - od ztráty důvěry několika klientů až po krach banky, vyvolaný masovou nedůvěrou střadatelů a jejich následným "runem na banku".

3. Volba vhodného modelu-oddělené bankovníctví vs. "unit banking"

Při pozorování mezinárodních bankovních systémů převažuje z hlediska své *rozšířenosti* univerzální model, jež nalezneme ve všech zemích sousedících s ČR, potažmo i v dalších částech Evropy. Z hlediska svého vývoje absolvovalo univerzální bankovníctví také několik krizí, nicméně ani jedna z nich nevedla k jeho pádu, a nebyla takové závažnosti, aby bylo nutné přestupovat na jiný model. Problémy, s nimiž se potýkal univerzální model vedly dle mého názoru k vylepšení tohoto systému, vybroušení vad a zlepšení fungování celého modelu.

Dalším kritériem podporujícím výběr univerzálního typu je již zmiňovaná *komplexnost služeb*. Univerzální banky nabízejí celou paletu bankovních produktů, což zvyšuje jejich konkurenceschopnost na trhu. Velké univerzální banky také disponují mnohem větším objemem kapitálu, což je činí důvěryhodnými v očích standartního klienta, kterého přilákají a snaží se ho udržet komplexností obsluhy. Klient na jednom místě uspokojí několik potřeb najednou, banka má o klientovi zároveň detailnější informace, zná přesně majetkové poměry klienta a dokáže se tak přizpůsobit svou nabídkou služeb na míru konkrétnímu typu zákazníka.

Nesporné výhody i z hlediska svého *hospodaření a nákladů*, má právě univerzální model bankovníctví. Jedna velká univerzální banka má bezpochyby nižší technické i administrativní náklady na provoz, nemá výdaje s pobočkovou sítí a tak může nabízet své produkty za nižší služby, což jí dává velmi silné tržní postavení oproti specializovaným institucím a cena nabízených produktů se tak stává mocnou zbraní na bitevním poli soupeřících bankovních subjektů.

---

²⁰ Kuhn, R. L. How Investment Bankers Think, Chief Executive[online], [cit. 9. dubna 2013]. Dostupný na [www: <http://www.chiefexecutive.net>](http://www.chiefexecutive.net)

Univerzální banky provádějí "pod jednou střechou" jak komerční, tak investiční obchody. Diverzifikují tak činnosti svého podnikání, což snižuje riziko a přispívá k větší *stabilitě* univerzální banky. Stabilita banky směřuje k efektivnější alokaci úspor a ke zvyšování míry spořivosti, což je zdravý ekonomický jev vedoucí ke stabilitě celého bankovního systému. Univerzální banky jsou obvykle velmi odolné vůči případné hospodářské krizi, neboť ztráty z komerčních obchodů mohou být kompenzovány zisky z investičních činností banky.

To, co je zároveň výhodou, může být v jiné situaci shledáno jako negativum. V předchozím odstavci uvádím výhodu stabilní velké banky, nicméně i to s sebou nese riziko v podobě případného pádu kapitálově silné instituce. Scénář ve smyslu "too big to fail" by byl svým dopadem na stabilitu národního hospodářství katastrofální, a bankrot tak silné finanční instituce by negativně ovlivnil ekonomiku celého státu.

Nebezpečným prvkem univerzálního systému je velká koncentrace moci v rukou několika univerzálních bank, které by svévolně mohly nastolit cenový diktát, což je likvidační nejen pro ostatní finanční subjekty na trhu, nýbrž i pro klienty samotné.

V minulosti se navíc ukázalo, jak snadno jsou univerzální banky vystaveny možnému konfliktu zájmů mezi komerčními a investičními obchody. Jedním typem takového konfliktu je situace, kdy univerzální finanční instituce získá bezplatně informace o klientech v komerčním bankovníctví, a využije je při kapitálových obchodech. Druhý typ takového zneužití je možno ukázat na příkladu uzavření ručitelského typu emisního obchodu, v němž se banka zavazuje umístit cenné papíry na finanční trh za předem dohodnutou cenu. V případě, že se jí to nepodaří, utrpí citelnou ztrátu, která bezprostředně ohrožuje věřitele banky. Ačkoliv byly přijaty všemožné direktivy proti zákazu zneužívání informací, domnívám se, že se tento fenomén nepodaří odstranit nikdy.

3.1. Model bankovního systému v České republice

Vývoj českého bankovníctví byl z velké části ovlivněn historickým vývojem a politickou situací země. Ačkoliv byly základní reformní zákony připravovány již v letech 1988-1989, nová etapa nastala až rokem 1990. Návratem demokracie a tržního hospodářství došlo k dynamickému rozvoji bankovního sektoru. Po výrazné kritice personálního propojení bankovního a výrobního sektoru u Komerční banky a České spořitelny, který bránil efektivnímu řízení firem a jejich

restrukturalizaci, začaly sít hlasy preferující přijetí analogického zákona, jakým byl v USA Glass-Steagall Act.²¹ Tyto snahy nebyly úspěšné a systém se vyvinul do evropského modelu omezeného univerzálního bankovníctví. Tento systém umožňuje komerční a investiční obchodování pod jednou střechou, avšak pod podmínkou, že finanční výkazy (rozvahy, výsledovky) jsou sestavovány samostatně. Tím je zaručena transparentnost a samostatné sledování výnosů banky z retailových a investičních aktivit.²²

Jedním z důvodů, proč Česká republika zakotvila své bankovníctví v univerzálním systému je fakt, že zde nenastaly žádné historické příčiny, podobné situaci v USA v dobách přijetí Glass-Steagalova zákona. Oddělený systém byl ve světě zaváděn jako restrikce z důvodu nefunkčního univerzálního systému. V ČR nebylo nutné systém oddělovat, protože trh si takový vývoj nevyžádal. Univerzální model bankovníctví České republiky se ubírá německou cestou silného postavení bank v ekonomice.

3.2. Stinné stránky odděleného modelu

Podoba a výběr konkrétního bankovního systému je v každém státě závislá na historickém vývoji, striktní oddělení komerčních aktivit banky od investičních obchodů je charakteristické pro vývoj USA a Japonska. Forma tohoto specializovaného modelu je spojena s diskuzí o škodlivosti existence jedné emisní instituce. V důsledku extrémní liberalizace bankovního sektoru v USA ve třicátých letech minulého století pronikaly komerční banky stále více do investičních operací, což nakonec vedlo k úplné integraci investičního a komerčního bankovníctví v USA. Reformou pro tento negativní trend byl právě Glass-Steagallův zákon, jehož snahou bylo minimalizovat vzniklé rizikové jevy a vyčistit americký bankovní sektor zavedením odděleného bankovního systému.

Prospěšnost odděleného systému vidím v omezení rizikových transakcí na účet běžného střadatele. Bankám v tomto systému je zakázáno využívat vklady na rizikové finanční operace, čímž se zabrání toku finančních prostředků z komerčního bankovníctví do spekulativních obchodů, k čemuž hojně docházelo v univerzálních bankách, které nakupovaly rizikové instrumenty, což byla jedna z příčin krachu New Yorkské burzy v roce 1929.

---

²¹ *Historie bank a spořitelén v Čechách a na Moravě*. 1. vyd. Praha: Libri, 2011. ISBN 978-80-7277-488-3.

²² POLOUČEK, Stanislav. *Bankovníctví*. první. Praha: C.H.Beck, 2006. ISBN 80-7179-462-7.

Ačkoliv separace komerčního bankovníctví byla relativně úspěšná, a snaha zabránit retailovým bankám angažovat se na investičních trzích dokázala navrátit systému důvěru, má systém i drobné vady na kráse, jež nejsou jen "kosmetického" rázu. Zásadní stinnou stránkou odděleného modelu je především *odstranění liberalizace trhu a snížení konkurenceschopnosti domácích bank*, oproti zahraničním finančním institucím.

3.2.1. Odstranění liberalizace trhu

Přímým důsledkem jakékoliv bankovní krize bývá zvýšení regulace bankovního sektoru. V současné době jsou bankovní trhy velmi striktně regulovány, což je dáno významným postavením bankovního sektoru v ekonomice státu jako celku a je to pochopitelné, neboť finanční instituce obchodují převážně s cizími investičními nástroji, takže případný neúspěch bankovního obchodu dopadne tedy nejen na banku, nýbrž i na klienty, případně může ovlivnit i solventnost dalších bank na trhu. Důvodů pro regulaci trhu je několik, přičemž nejvýraznějším argumentem na podporu regulace je ochrana vkladatelů, omezení informační asymetrie a vytvoření transparentního finančního systému.²³

Ačkoliv souhlasím s názorem, že určitá regulace musí být na každém trhu, přikláním se osobně ke stanovisku, že regulace vede k zesílení snahy pravidla obcházet, k jejich nedodržování, což v důsledku vytváří neefektivní systém. Zároveň se domnívám, že k nastolení příznivého rovnovážného prostředí v bankovním sektoru stačí ponechat otevřený, svobodný prostor pro působení tržních sil. Žádná regulace dle mého názoru nedokáže odstranit problémy sektoru, či snad zlikvidovat případná rizika, kterým jednotlivé banky čelí, neboť tato rizika se neustále mění a přizpůsobují se novým podmínkám trhu. Nezanedbatelným faktem jsou i vysoké náklady každé tržní regulace. Dle časopisu *The Banker* jsou roční náklady regulace v USA odhadovány na 1 bilion amerických dolarů.²⁴

Většina bankovních krizí vede k zpřísnění podmínek regulace, k přijetí dalších restriktivních zákonů a opatření. Dle mého názoru by bylo mnohem efektivnější zavést do systému jen důsledné a pravidelné kontroly, než další striktní regulaci.

---

²³ POLOUČEK, Stanislav. *Bankovníctví*. první. Praha: C.H.Beck, 2006. ISBN 80-7179-462-7

²⁴ BANSAL, P. *Suffering under the weight*. *The Banker*, 2001, December, s.16-19

Domnívám se, že pokud jsou pojištěny vklady klientů, není nutné výrazně zvyšovat deliberalizaci bankovního sektoru, neboť případný krach banky nesou její vlastníci. Právě na jejich hlavy by měla padnout odpovědnost za důsledek nebezpečného podnikání.

3.2.2. Snížení konkurenceschopnosti bank

Glass-Steagall Act prakticky vytvořil komerční banky a firmy cenných papírů. Zakázal investičním firmám podnikat v komerčním bankovníctví, znemožnil komerčním bankám spojovat se s firmami činnými v investičním bankovníctví a zakázal jim angažovat se ve většině oblastí nákupu a prodeje cenných papírů. Ačkoliv se zákon vztahoval jen na území USA, přispěl ke značnému znevýhodnění komerčních bank na americké půdě.

Tím, že se staly komerční banky méně konkurenceschopné, se u nich zvýšilo riziko případného úpadku. Na druhou stranu nutno podotknout, že případný krach malé komerční banky nikdy nemá tak velký a negativní dopad na ekonomiku státu.

Konkurenceschopnost banky je důležitou podmínkou pro její přežití v budoucnu. Jednu z cest, jak zvýšit své konkurenční schopnosti, komerční banky v USA přesto využily- inovacemi v oblasti nabídky bankovních služeb a nalezením nových instrumentů, za což jim dodnes můžeme být vděční.²⁵

---

²⁵ REVENDA, Zbyněk. *Centrální bankovníctví*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2011, 558 s. ISBN 978-80-7261-230-7.

Závěr

Glass-Steagallův zákon byl od počátku velmi kontroverzním aktem, a po celou dobu své platnosti byl ze strany teoretiků i bankéřů ostře kritizován. Důvodem jeho přijetí byla vyhrocená situace v sektoru bankovníctví a krize na burze, která ve svém důsledku vedla k pádu velkého množství důležitých bankovních institucí. Snaha zabránit opakování historie byla vůdčím motivem pro přijetí zmíněného aktu.

Tento zákon rozdělil banky na komerční a investiční. Zároveň odstranil vzájemnou provázanost obou segmentů. Ačkoliv je pravdou, že od jeho přijetí se eliminovalo množství úvěrových krizí, nepotvrdilo se, že oddělený bankovní systém je méně náchylný k případným ekonomickým výkyvům. Jak jsem se pokusila nastínit ve své práci, ani systém odděleného bankovníctví, ani systém univerzálního modelu není prostý rizik.

Finální uspořádání bankovního modelu není v žádné zemi jednoduché a je do značné míry ovlivněno i politickým vývojem dané lokality. Ve své práci jsem se pokusila vysvětlit příčiny špatného fungování univerzálního modelu v USA a důvody, na základě kterých byl přijat Glass-Steagall Act. V Evropském kontextu se ale americké repeté nekonalo, ačkoliv tu po léta univerzální model úspěšně funguje a to nejen v ČR, nýbrž i ve státech sousedících. Například německé univerzální banky jsou vůči ekonomickým výkyvům velmi odolné, a je nasnadě vyslovit otázku, jak je možné, že v Americe tento model nezafungoval.

Osobně se domnívám, že propracovanost systému a rozdílnost legislativní úpravy obou kontinentů je jedním z aspektů odlišného bankovního vývoje. V USA nebyl trh dostatečně legislativně připraven na možné scénáře pádu. Elementární bankovní etika byla na nízké úrovni, americká legislativa nedokázala reagovat na vznikající konflikty zájmů a neexistovaly direktivy, jež by trestaly rizikovou hru se zneužíváním informací.

Celková legislativní nevyspělost amerického trhu byla dle mého názoru důvodem pádu univerzálního modelu bankovníctví a osobně zastávám názor, že kdyby připravenost amerického trhu na vzniklou situaci byla lepší, nedošlo by k oddělení komerčního a investičního bankovníctví a univerzální bankovní model by i v USA nadále úspěšně fungoval.

Seznam použité literatury:

1. Knižní publikace

- a) POLOUČEK, Stanislav. *Peníze, banky, finanční trhy*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-152-9
- b) ULRICH, Milan. *Investiční bankovníctví*. 1. vyd. Praha: CREDIT Praha, 2004. ISBN 80-213-1135-5.
- c) REVENDA, Zbyněk, Martin MANDEL, Jan KODERA, Petr MUSÍLEK a Petr DVOŘÁK. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2012, 423 s. ISBN 978-80-7261-240-6
- d) PROCHÁZKA, Petr. *Mezinárodní bankovníctví*. 1.vyd. Praha: Bankovní institut, 1996, 347 s. ISBN 80-902-2430-X.
- e) POLOUČEK, Stanislav. *Bankovníctví*. první. Praha: C.H.Beck, 2006. ISBN 80-7179-462-7.
- f) *Historie bank a spořitelén v Čechách a na Moravě*. 1. vyd. Praha: Libri, 2011. ISBN 978-80-7277-488-3.
- g) REVENDA, Zbyněk. *Centrální bankovníctví*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2011, 558 s. ISBN 978-80-7261-230-7.

2. Internetové prameny

- a) LEVINE, Ross. *Stock Markets: Economic Development and Capital Control Liberalization*. 1996, roč. 3, č. 5, s. 42. ISSN 1813-9450. DOI: 10.1016/S1813-9450(96)00042-1. Dostupné z: <http://elibrary.worldbank.org/docserver/download/1622.pdf?expires=1351693814&id=id&accname=guest&checksum=136A8F0205DA909690EEF835FA8FF1BB>
- b) KOMERČNÍ BANKA: *Shrnutí pravidel pro předcházení a řízení střetu zájmů při poskytování investičních služeb* [online]. 2012 [cit. 2012-11-06]. Dostupné z: <http://www.kb.cz/cs/informace-k-mifid/ostatni-informace/politika-stretu-zajmu.shtml>
- c) Understanding How Glass-Steagall Act Impacts Investment Banking and the Role of Commercial Banks, CFtech[online]. 1998 [cit. 9. dubna 2013]. Dostupný na WWW: <<http://www.cftech.com/BrainBank/SPECIALREPORTS/GlassSteagall.html>>
- d) Kuhn, R. L. How Investment Bankers Think, Chief Executive[online], [cit. 9. dubna 2013]. Dostupný na www: <<http://www.chiefexecutive.net>>

3. Další zdroje

- a) Bankovníctví: Ekonomika a kapitálový trh aneb proč usilovat o přežití burzy. *Bankovníctví: Ekonomika a kapitálový trh aneb proč usilovat o přežití burzy*. 2003, roč. 11, č. 11, s.30. ISSN 1212-4273. DOI: 10.1007/s00526-003-0011-1.

b) ŠTALMACH, Pavel. Oddělit komerční a investiční bankovníctví je více než vhodné. *Lidové noviny*. Praha: Lidové noviny, 1997, roč. 10, č. 182, s. 9. ISSN 0862-5921. DOI: ISSN:0862-5921.

c) Investiční banky stavějí nové čínské zdi. *Bankovníctví*. 2003, roč. 11, č. 1, s.33. ISSN 1212-4273. DOI: ISSN: 1212-4273.

d) BANSAL, P. *Suffering under the weight*. *The Banker*, 2001, December, s.16-19